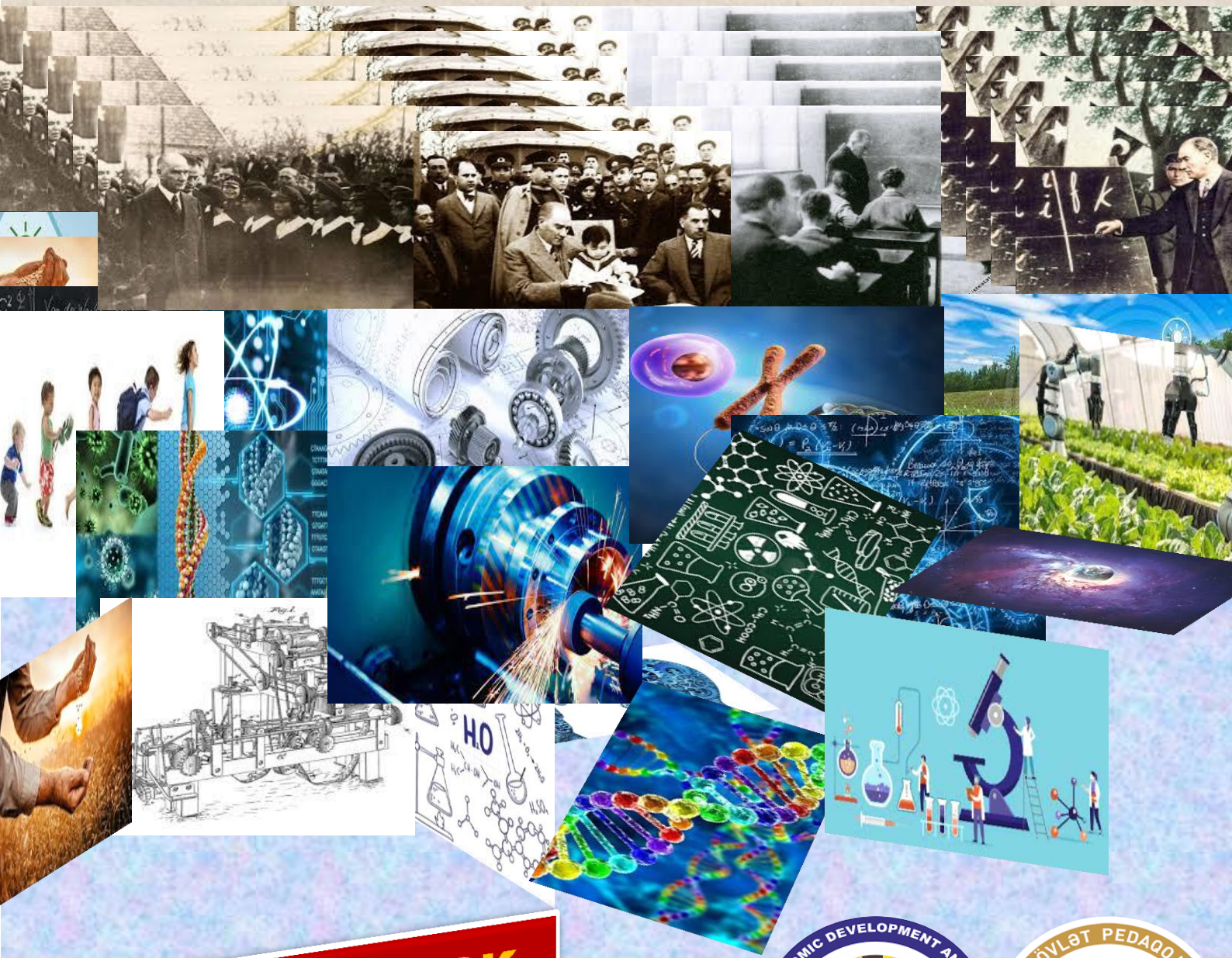
4th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES SYMPOSIUM

4. ULUSLARARASI BAŞÖĞRETMEN EĞİTİM VE YENİLİKÇİ BİLİMLER SEMPOZYUMU

November 24,
2021 Ankara, Turkey

PROCEDİNG BOOK
Editör: Doç.Dr. Etem YEŞİLYURT
www.24kasim.org
ISBN:978-625-7464-60-4

4th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES SYMPOSIUM

4. ULUSLARARASI BAŞÖĞRETMEN EĞİTİM VE YENİLİKÇİ BİLİMLER SEMPOZYUMU

November 24, 2021
Ankara,Turkey

PROCEEDINGS BOOK

Editor: Doç. Dr. Etem YEŞİLYURT
(Akdeniz Üniversitesi)

By Institute Of Economic Development and Social Researches Publications®
(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)
TURKEY TR
E-posta: kongreiksad@gmail.com
www.iksadkongre.org www.iksad.org.tr

All rights of this book belong toİKSAD. It may not
be copied or reproduced without permission. Legal and ethical responsibility of
the works in the book belongs to the authors.
Iksad Publications -2021©

Yayın tarihi:12.12.2021
ISBN–978-625-7464-60-4

SYMPOSIUM ID

SYMPOSIUM TITLE

4th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES SYMPOSIUM

DATE & PLACE

24 November 2021
Ankara,Turkey

ORGANIZATION COMMITTEE HEAD

Prof. Dr. Mustafa TALAS

EVALUATION CRITERIA

All applications have undergone a double-blind peer review process

SYMPOSIUM LANGUAGES

Turkish and English languages,

PRESENTATION TYPE

ORAL/VIRTUAL PRESENTATION

NUMBER of ACCEPTED PAPERS-134

NUMBER of REJECTED PAPERS-19

PARTICIPANTS COUNTRY:

Algeria-11, Azerbaijan-16, Gabon-1, India-10, Indonezia-1, Iraq-7, Iran-3, KKTC-1, Malaysia-1, Morocco-2, Nigeria-9, Pakistan-6, Palestine-1, Portugal-1, Turkey-63, USA-1

**Double blinded evaluation process*

SYMPOSIUM COMMITTEE

Prof. Dr. Mahire HÜSEYNOVA, Deputy Rector of ASPU
Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK, Tekirdag Namık Kemal University
Dr. Terane NAGIYEVA- ASPU
Dr. Ayten ABBASOVA- ASPU Scientific Research Center
Dr. Mustafa Latif EMEK, İKSAD Global

SCIENCE AND ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Mustafa TALAS, Ömer Halisdemir University
Prof. Dr. Mustafa ÜNAL, Erciyes University
Prof. Dr. Ebülfet PELENGOV, Azerbaijan State Pedagogical University
Prof. Dr. Vagif NESİRO, Azerbaijan State Pedagogical University
Prof. Dr. Buludhan HALİLOV, Azerbaijan State Pedagogical University
Prof. Dr. Hacer HUSEYİNOVA, Azerbaijan State Pedagogical University
Prof. Dr. Afaq SADIKOVA, Baku State University
Prof. Dr. M. Salih MERCAN, Bitlis Eren University
Prof. Dr. Mehmet OKUR, Karadeniz Technical University
Prof. Dr. İ. Bakır ARABACI, Fırat University
Prof. Dr. Necati DEMİR, Gazi University
Prof. Dr. Osman ERKMEN, Gaziantep University
Prof. Dr. Osman ADIGÜZEL, Fırat University
Prof. Dr. Mirvari İSMAYILOVA, Azerbaijan State Pedagogical University
Asst. Prof. Dr.. Araz FERECOV, Azerbaijan State Pedagogical University
Asst. Prof. Dr.. Elnare MAHBALIYEVA, Azerbaijan State Pedagogical University
Asst. Prof. Dr.. Arzu DAŞDEMİROV, Azerbaijan State Pedagogical University
Asst. Prof. Dr.. Nazile ABDULLAZADE, Azerbaijan State Pedagogical University
Asst. Prof. Dr.. Sevda ABBASOVA, Azerbaijan State Pedagogical University
Asst. Prof. Dr.. Ülviyye HACIYEVA, Azerbaijan State Pedagogical University
Asst. Prof. Dr.. Novruz NESİROV, Azerbaijan State Pedagogical University
Asst. Prof. Dr.. Cahangir HÜSEYNOV, Azerbaijan State Pedagogical University
Asst. Prof. Dr.. Gönül SAMEDOVA, Azerbaijan State Pedagogical University
Asst. Prof. Dr.. Deniz ÜNAL, Çukurova University
Asst. Prof. Dr.. Fehmi ÇALIK, Sakarya Applied Sciences University
Asst. Prof. Dr.. Ferit GÜRBÜZ, Hakkari University
Asst. Prof. Dr.. Osman Kubilay GÜL, Cumhuriyet University
Asst. Prof. Dr.. Şayan ULUSAN, Manisa Celal Bayar University
Asst. Prof. Dr.. Elvan YALÇINKAYA, Ömer Halisdemir University
Asst. Prof. Dr.. Hatice Zekavet KABASAKAL, Dokuz Eylül University
Asst. Prof. Dr.. Hatice KADIOĞLU ATEŞ, İstanbul Sebahattin Zaim University
Asst. Prof. Dr.. Ümmügülsüm CANDEĞER, Osmaniye Korkut Ata University
Asst. Prof. Dr.. Ali Korkut ULUDAĞ, Atatürk University
Asst. Prof. Dr.. Aysel Güven, Başkent University
Asst. Prof. Dr.. Etem YEŞİLYURT, Akdeniz University
Dr. Ali ÖZER, Cumhuriyet University
Dr. Bayram POLAT, Ömer Halisdemir University
Dr. Damira BAİGONUSHOVA, Kyrgyzstan Turkish Manas University
Dr. Furkan ÇELEBİ, Yozgat Bozok University
Dr. Malik YILMAZ, Atatürk University
Dr. Murat KÜRKCÜ, Sakarya University
Dr. Raziiakhan ABDIEVA, Kyrgyzstan Turkish Manas University
Dr. M. Ertuğ YAVUZ, Bozok University
Dr. Mustafa ÖZKAN, Trakya University
Dr. Selahattin YAKUT, Yozgat Bozok University
Dr. Serdar GÜNGÖR, Uşak University
Dr. Serir UZUN, Düzce University
Dr. Seydi YIKMIŞ, Namık Kemal University
Dr. Suzan ONUR YAMAN, Karabük University
Dr. Terane NAGIYEVA, Azerbaijan State Pedagogical University
Dr. Turan ÇAKIR, Sakarya University
Dr. Ayşe ERKMEN, Gaziantep University
Dr. Öğr. Üyesi İSMAİL AYDEMİR,Uşak University
Dr. Öğr. Üyesi Sadiye KAYAARSLAN, Kırıkkale University

4. ULUSLARARASI

BAŞÖĞRETMEN

EĞİTİM VE YENİLİKÇİ BİLİMLER SEMPOZYUMU

(4th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES SYMPOSIUM)

SYMPOSIUM PROGRAM

November 24, 2021

Ankara, Turkey

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to attend a meeting online, login via **https://zoom.us/join** site, enter ID "Meeting ID or Personal Link Name" and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- The participant must be connected to the session 5 minutes before the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

Points to Take into Consideration - TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Requests such as change of place and time will not be taken into consideration in the congress program.

ÖNEMLİ, DİKKATLE OKUYUNUZ LÜTFEN

- Kongremizde Yazım Kurallarına uygun gönderilmiş ve bilim kurulundan geçen bildiriler için online (video konferans sistemi üzerinden) sunum imkanı sağlanmıştır.
- Online sunum yapabilmek için **https://zoom.us/join** sitesi üzerinden giriş yaparak "Meeting ID or Personal Link Name" yerine ID numarasını girerek oturuma katılabilirsiniz.
- Zoom uygulaması ücretsizdir ve hesap oluşturmaya gerek yoktur.
- Zoom uygulaması kaydolmadan kullanılabilir.
- Uygulama tablet, telefon ve PC'lerde çalışıyor.
- Her oturumdaki sunucular, sunum saatinden 5 dk öncesinde oturuma bağlanmış olmaları gerekmektedir.
- Tüm kongre katılımcıları canlı bağlanarak tüm oturumları dinleyebilir.
- Moderatör – oturumdaki sunum ve bilimsel tartışma (soru-cevap) kısmından sorumludur.

Dikkat Edilmesi Gerekenler- TEKNİK BİLGİLER

- Bilgisayarınızda mikrofon olduğuna ve çalıştığına emin olun.
- Zoom'da ekran paylaşma özelliğine kullanabilmelisiniz.
- Kabul edilen bildiri sahiplerinin mail adreslerine Zoom uygulamasında oluşturduğumuz oturuma ait ID numarası gönderilecektir.
- Katılım belgeleri kongre sonunda tarafınıza pdf olarak gönderilecektir
- Kongre programında yer ve saat değişikliği gibi talepler dikkate alınmayacaktır

Before you login to Zoom please indicate your name surname and hall number,
exp. H- 1, Lütfi ARSLAN

CONGRESS LANGUAGES: English and All Turkish Dialects

24.11.2021 | HALL-1 | SESSION-3

Ankara Local Time: 16:^{00}–18:^{30}

Meeting ID: 832 0734 3198| Passcode: 242424

HEAD OF SESSION: Dr. Hamza ÜSTÜN

Authors	Affiliation	Presentation title
Dr. Satı CEYLAN ORAL	Burhaniye Bilim ve Sanat Merkezi, Matematik Öğretmeni,	KIRSAL KESİMLERDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÇOCUKLARIYLA GERÇEKLEŞTİRİLEN "KIRSALDAN KOZMOSA BİLİM 2 KINALI ELLER" TÜBİTAK 4004 PROJESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
TUĞBERK TAŞ	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	ÇOCUKLARDA MAKİNE ÖĞRENME TEKNİKLERİYLE SES KAYDINDAN DİSLEKSİ TESPİTİ
Murat KARATAŞ	Abdullah Gül Üniversitesi Atatürk İlkleri ve İnkılâp Tarihi Bölümü	KÖY ENSTİTÜLERİNDE TARİH ÖĞRETİMİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
Hamza ÜSTÜN	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	İLKOKUL MÜZİK DERS KİTAPLARINDA YER ALAN TÜRK MÜZİĞİ UNSURLARININ İNCELENMESİ
Esmira Məmmədova	ADPU-nun "Azərbaycan dili və onun tədrisi texnologiyası"	İBTİDAİ TƏHSİL SƏVİYYƏSİNDƏ ANA DİLİNİN TƏDRİSİ ÜZRƏ KURİKULUMUN XARAKTERİK CƏHƏTLƏRİ VƏ ELMİ-TƏTBİQİ ƏSASLARI
OLAYINKA AKINTAYO	AFRICAN CHESS SCHOOL	SHAKABULAN EDUCATIONAL SYSTEM (S. E. S)
Musayeva Lalə	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti	İBTIDAİ SİNİF ŞAGİRDLƏRİNİN TƏLİMİNDƏ ORFOEPİK VƏRDİŞLƏRİN MAHİYYƏTİ
Rəhilə Hümmətova	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti	İNTEQRATİVLİK VƏ POETİKLİYİN YARADILMASINDA ONOMASTİK VAHİDLƏRİN ROLU
Doç.Dr.İnci Erdoğdu	Ankara Üniversitesi,DTCF Sinoloji Anabilim Dalı	HALKLARININ BAŞÖĞRETMENLERİ ATATÜRK VE KONFUÇYÜS
Öğr. Gör. Dr. Ela Akgün Özbek	Anadolu Üniversitesi	İngilizce Öğretmeni Adaylarının Tanımlarıyla Açık ve Uzaktan Öğrenme

(All speakers required to be connected to the session 10 min before the session starts)
Moderator is responsible for ensuring the smooth running of the presentation, managing the group discussion and dynamics.

CONTENTS

WRITER/S	ARTICLE	PAGE
Satı CEYLAN ORAL	KIRSAL KESİMLERDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÇOCUKLARIYLA GERÇEKLEŞTİRİLEN“KIRSALDAN KOZMOSA BİLİM 2 KINALI ELLER” TÜBİTAK 4004 PROJESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	445
TUĞBERK TAŞ	ÇOCUKLARDA MAKİNE ÖĞRENME TEKNİKLERİYLE SES KAYDINDAN DİSLEKSİ TESPİTİ	455
Murat KARATAŞ	KÖY ENSTİTÜLERİNDE TARİH ÖĞRETİMİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	456
Hamza ÜSTÜN	İLKOKUL MÜZİK DERS KİTAPLARINDA YER ALAN TÜRK MÜZİĞİ UNSURLARININ İNCELENMESİ	467
Esmira Məmmədova	İBTİDAİ TƏHSİL SƏVİYYƏSİNDƏ ANA DİLİNİN TƏDRİSİ ÜZRƏ KURİKULUMUN XARAKTERİK CƏHƏTLƏRİ VƏ ELMİ-TƏTBİQİ ƏSASLARI	474
OLAYINKA AKINTAYO	SHAKABULAN EDUCATIONAL SYSTEM (S. E. S)	481
Musayeva Lalə	İBTIDAİ SİNİF ŞAGİRDLƏRİNİN TƏLİMİNDƏ ORFOEPİK VƏRDİŞLƏRİN MAHİYYƏTİ	483
Rəhilə Hümmətova	İNTEQRATİVLİK VƏ POETİKLİYİN YARADILMASINDA ONOMASTİK VAHİDLƏRİN ROLU	484
İnci Erdoğdu	HALKLARININ BAŞÖĞRETMENLERİ ATATÜRK VE KONFUÇYÜS	491
Ela Akgün Özbek	İngilizce Öğretmeni Adaylarının Tanımlarıyla Açık ve Uzaktan Öğrenme	492
Kazeem .B. AKINBOLA, Abiodun JOGUNOLA	SHORTFALL IN NON-LANDED PROPERTY VALUATION SKILLS: A GAP IN THE BODY OF REAL ESTATE EDUCATION IN NIGERIA	495
Muhammet GÜMÜŞ	ÖRGÜTSEL PERFORMANSIN LİDERLİK ETKİNLİĞİ ÜZERİNE İLİŞKİSİ	512
LAWAL AMIRU BALARABE, ZAINAB ONOZARE MAIYAKI	CONCEPTUAL STUDY ON THE IMPACT OF SERVICE QUALITY AND INTERPERSONAL RELATIONSHIP ON CUSTOMER SATISFACTION IN RETAIL BANKS	514
LAWAL AMIRU BALARABE, ZAINAB ONOZARE MAIYAKI	EFFECT OF WORKPLACE GOSSIP ON EMPLOYEE PERFORMANCE: AN OVERVIEW	520
I Nyoman Aditya Nugraha, Ir. Yohannes Kurniawan	SOCIAL MEDIA ANALYSIS IN TOUR AND TRAVEL INDUSTRY	521
Nuri İmran Vüqar oğlu	AZƏRBAYCANIN EKOLOGİYASINA ERMƏNİLƏRİN GENOSİD SİYASƏTİ	522
Mehmet Baysal,Emrah Konuralp	BİR KAMUSAL HİZMET SUNUMU OLARAK TÜRKİYE’DE MİLLÎ EĞİTİM	529
Mehmet Baysal, Emrah Konuralp	REFAH DEVLETİ, REFAH REJİMLERİ VE NEOLİBERALİZME GEÇİŞ	544
Emine KIZILKAYA	KÜRESEL KAMUSAL MAL OLARAK SAĞLIK HİZMETİ	550
Ajjaz maqbool, Dr Chitaranjan Sharma	Determine Optimal Allocation for transportation problem by using FLP	552
Ibrahim Inusa	DISTINGUISHING CRYPTOCURRENCY FROM BLOCKCHAIN FOR DECENTRALIZED INNOVATIONS	553
İbrahim Bora ORAN	ULUSLARARASI EKONOMİK SORUNLARIN YARATTIĞI GÜNCEL RİSKLERİN BELİRLENMESİ- AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERİN ÖNCELİĞİ	557
Giscard Assoumou-Ella	Raw materials, education and access of women to labor market	559
Ugochinyere Ihuoma Nwosu, Chukwudi Paul Obite, Prince Henry Osuagwu and Obioma, Gertrude Onukwube	Modeling the British Pound Sterling to Nigerian Naira Exchange Rate during the Covid-19 Pandemic: Identification of Robust Models for Application	563
KOBZILI Lallia, AGUIB Salah, CHIKH Noureddine, DJEDID Toufik, MELOUSSI Mounir	Modeling and simulation of the static and vibratory behavior of hybrid composite plate off-axis anisotropic	564

KÖY ENSTİTÜLERİNDE TARİH ÖĞRETİMİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME (AN EVALUATION ON HISTORY TEACHING IN VILLAGE INSTITUTES)

Murat KARATAŞ
Dr. Abdullah Gül Üniversitesi, Atatürk İlkleri ve İnkılâp Tarihi Bölümü,
ORCID ID: 0000-0003-1174-5828

ÖZET

Bu çalışma özünde 17 Nisan 1940 tarihinde 3803 sayılı "*Köy Enstitüleri Kanunu*" ile kurulan ve 27 Ocak 1954 tarihinde 6234 sayılı "*Köy Enstitüleri ile Öğretmen Okullarının Birleştirilmesi Hakkında Kanun*" ile resmen kapatılan köy enstitülerinde eğitim-öğretim uygulamaları ve bu uygulamaların tarih eğitim-öğretimine yansımalarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. 1940'lı yıllarda nüfusunun %80'i yaklaşık 40 bin köyde yaşayan Türkiye'de köye dönük donanımlı öğretmen yetiştirmeyi amaçlayan Köy Enstitüleri, 5 yıllık eğitim-öğretim sürecinde kültür, teknik ve ziraat derslerinden oluşan bir müfredat program uygulamıştır. Bu program uygulanırken bütün derslerin öğretiminde temel ilke "*İş Eğitimi*" olmuştur. Ayrıca Köy Enstitüleri müfredat programları hazırlanırken bütün derslerin öğretiminin birbirini desteklemesine önem verilmiştir. Köy Enstitülerinde Tarih dersi Atatürk dönemindeki "*Türk Tarih Tezi*" yerine "*Hümanizm*" ve "*İş Eğitimi*" ilkesi doğrultusunda verilmeye çalışılmıştır. Bu anlamda Tarih dersinin öğretim programları, öğretim şekli ve Ders kitapları incelendiğinde birbiriyle uyum içerisinde olduğu ayrıca dersin Cumhuriyetçi, Milliyetçi ve Lâik bireyler yetiştirmeyi amaçladığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Köy Enstitüleri, Tarih Öğretimi, Hümanizma, İş Eğitimi, Türk Tarih Tezi.

ABSTRACT

This study, in essence, aims to reveal education-training practices and their reflections on history education-training in the village institutions which were established by No. 3803 "*law of village Institutes*" on 17 April 1940 and were officially closed by No. 6234 "*law of merging village institutes and teacher's training schools*" on 27 January 1954. Village Institutes, aiming to train well-supported teachers for villages in Turkey, 80% of whose population lived in approximately 40 thousand villages in the 1940s, implemented a curriculum consisting of culture, technique, and agriculture courses during the 5-year education period. While this program was being implemented, the guiding principle in the teaching of all courses was "*Occupational Training*". In addition, while preparing the curriculum of the Village Institutes, it was attached the importance to the teaching of all courses should support each other. History lesson in Village Institutes was tried to be given in line with the principle of "*Humanism*" and "*Occupational Training*" instead of "*Turkish History Thesis*" ın Atatürk's period. when the curriculum, teaching style and textbooks of the History course are examined, it is observed that they are in harmony with each other, and the course aims to raise Republican, Nationalist and Secular individuals.

Key Words: Village Institutes, History Teacher, Humanism, Occupational Training, Turkish History Thesis.

GİRİŞ

Milletlerin birlik ve beraberliğinin inşasında tarih öğretimi önemli yapı taşlarından birisini teşkil etmektedir. Bu bağlamda ortak bir geçmiş etrafında birleşerek değerlerini yaşatma amacı güden toplumlar tarihi süreçte, yaşanan olayları, gelecek kuşaklarına aktararak onlara tarih şuuru kazandırmayı hedefler. Tarih öğretimi de,

yeni kuşaklara tarih şuurunun kazandırılması noktasında önemli bir araç olarak düşünülür[1]. Bu doğrultuda, günümüz devletlerinin vatandaşlık bilinci oluşturma ya da makbul vatandaş yetiştirme amacıyla en fazla yararlandıkları öğretim alanı da bu nedenle tarih olmaktadır. Özellikle ilköğretim ve lise dengi okullarda okutulan tarih kitapları, hemen hemen bütün toplumun tarih algısını şekillendirmeyi amaçlar[2]. Bu noktada, tarih öğretiminin ait olduğu toplumun toplumsal özellikleri ile ilgilenen, onları yönlendiren, şekillendiren bir kavram olduğu açık bir gerçektir. Sonuç olarak tarihi, geçmişten bugüne kadar anlamak, incelemek, takip etmek yalnızca tarih ve tarih üstüne yazılmış kitaplarla mümkün olmaktadır.

Diğer taraftan dünyanın farklı coğrafyalarında medeniyetler kuran Türklerin tarihini tarihi kaynaklar özelinde bir bütün olarak ele alıp incelemek hayli zordur. Bu anlamda Türk tarih yazıcılığına etkiler, Orta Asya, Fars, İslam, Anadolu gibi coğrafyalar ve bu coğrafyalarda yaşayan kültürler tarafından olmuştur. Selçuklular ve Osmanlılar devrinde İslamiyet'ten sonraki Türk tarihi ağırlıklı yer almakta ve İslam öncesi Türk devirlerinden çok az bahsedilmekte ya da hiç bahsedilmemektedir[3]. Bu devirlerde yazılan eserler, genelde İslam tarihi şeklinde kaleme alınmış olup İslamiyet'ten sonraki yılları kapsadığı görülmektedir. Bunun nedeni olarak Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra İslam Kültürünün her konuda olduğu gibi tarih düşüncesini de etkilemesini söylemek mümkündür.

Bununla birlikte Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ile birlikte benimsenen tarih anlayışının İslam tarih anlayışından tamamen farklı olduğu günümüzde İslami tarih üzerine yapılan çalışmalardan da kolaylıkla anlaşılmaktadır[4]. Batıda Rönesans, Reform, Aydınlanma Çağı ile bilim ve sanatta meydana gelen gelişmeler Batı Medeniyetini ortaya çıkarmıştır. Özellikle 19. Yüzyılda batılı devletler mili birlik ve beraberliği sağlamak noktasında tarihe vatandaşlık eğitiminde bir araç görevi yüklemiştir[5]. Bu dönemde ortaya çıkan Pozitivist düşünce Osmanlı Devletini çöküşten kurtarma amacıyla açılan batı tarzı okullarda yeni bir kuşağın yetişmesine etki etmiştir. İlerleyen süreçte Türkiye Cumhuriyetini kuracak ve Türk Tarih Tezini ortaya atacak olan kadrolar bu okullarda idealizm, romantizm ve pozitivizm felsefeleriyle tanışmıştır[6].

İkinci Meşrutiyet döneminde görülen Osmanlı tarih yazıcılığının kurumsallaşma çabası Cumhuriyet dönemindeki akademik tarih yazıcılığının temelini oluştururken aynı zamanda Osmanlı'dan Cumhuriyet dönemine de geçişi sağlamıştır[7]. Atatürk döneminde onun gayretleriyle İslam öncesi Türk tarihi de araştırma konusu olmuştur. Atatürk'e göre bu faaliyetler Türk İstiklal Harbinin manevi cephesini oluşturacaktır. Bu bakış açısının bir örneği olarak "*Türk Tarihinin Ana Hatları*"[8] başlıklı eser devrin tarihçilerinden oluşan bir komisyon tarafından kaleme alınmıştır. Komisyon bu çalışmada Türk tarihinin İslam öncesi ve sonrası evrelerini ele almıştır[9].

---

[1]Paykoç'a göre tarih öğretiminin amacı, bir milletin üyesi olarak bireyde yurttaşlık becerilerinin ve değerlerinin geliştirilmesi, evrensel boyutta barışın ve milletlerarası dayanışmanın oluşturulmasıdır. Fersun Paykoç, "Tarih Öğretiminde Duyuşsal Alanın Rolü", **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları**, Haz. Salih Özbaran, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir, 1998, s. 341.

[2]İlhan Tekeli, **Tarih Yazımı Üzerine Düşünmek**, Dost Kitabevi, Ankara, 1998, s. 95.

[3]Azmi Süslü, "Atatürk ve Tarih", **Atatürkçü Düşünce El Kitabı**, ATAM Yayınları, Ankara, 1998, s. 134; Enver Ziya Karal, **Atatürk ve Devrim**, ODTÜ Yayıncılık, Ankara, 2003, s. 99.

[4]Afet İnan, "Türk Tarih Kurumu'nun 1937'den 1943'e kadar Arkeolojik Çalışmaları Hakkında Asbaşkan Bayan Afet İnan'ın Raporu", **Belleten**, C: 8, S: 29, (II. Kanun 1944), s. 39.

[5]Ömer Lütfi Barkan, "Osmanlı İmparatorluğu'nun Teşekkülü Meselesi", **Belleten**, C: 8, S: 29, (II. Kanun 19449, s. 344-345.

[6]Mustafa Oral, **Türk Ulusunun İnşası Ortak Tarih Söylemi**, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul, 2015, s. 242.

[7]İlhan Tekeli - Selim İlkin, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Eğitim ve Bilgi Üretim Sisteminin Oluşumu ve Dönüşümü**, TTK Yayınları, Ankara, 1999, s. 181.

[8]Bu kitabın niçin yazıldığı kitapta şöyle anlatılır: "(…) *Bu kitap, belirli bir amaç gözetilerek yazılmıştır: Tarih kitaplarının çoğunda, Türklerin Dünya Tarihi'ndeki rolleri bilinçli ya da bilinçsiz olarak küçültülmüştür. Türklerin ataları hakkında böyle yanlış bilgi edinilmesi, Türklüğün kendini tanımasında, benliğini geliştirmesinde zararlı olmuştur. Bu kitapta hedeflenen asıl amaç, bugün bütün dünyada tabii mevkiini geri alan ve bu bilinçle yaşayan milletimiz için zararlı olan bu hataların düzeltilmesine çalışmaktadır.*" **Türk Tarihinin Ana Hatları**, Kaynak Yayınları, İstanbul, 1996, s. 25.

[9]Büşra Ersanlı Behar, **İktidar ve Tarih Türkiye'de "Resmi Tarih" Tezinin Oluşumu (1929-1937)**, Alfa Yayınları, İstanbul, 1996, s. 89; Halil İnalcık, **Atatürk ve Demokratik Türkiye**, Kırmızı Yayınları, İstanbul, 2009, s. 139-140.

Türk Tarih Tezi ise, tek parti döneminde rejimin kitleler nezdinde meşrulaştırılmasında bir araç görevi görmüştür[10]. Esas itibariyle Türk Tarih Tezinin üç ana ekseni söz konusudur. Bunlardan ilki, pragmatist hedefler dâhilinde; tarih anlayışını genelde İslam özelde Osmanlı tarih yazıcılığından ayırma ve yeni bir kimliğe kavuşturmaktı. İkincisi, Anadolu'nun gerçek sahibi olduğunu iddia eden Ermeni, Yunan vb. devletlere kaşı Anadolu'nun Türk yurdu olduğunu ispat etmekti. Üçüncüsü ise, Anadolu ve Orta Asya hattında arkeoloji, antropoloji vb. alanlarda yapılan araştırmalarla yeni Türk kimliğini inşa etmekti[11].

Aslında Atatürk'ün, Türk Tarih Tezi ile özellikle aydınlar arasında batıya/batılılara karşı gelişmiş olan aşağılık duygusunu yenmek ve kendine özgüveni artırmak amacı taşıdığını söylemek mümkündür. Bu durumu Atatürk, *"(...) Türklük hakkındaki görüş, doğrudan doğruya Türk aydınlarının kendi kendini bilmemesinden ve başka uluslarda şu veya bu sebeple üstünlük var sayarak kendini onlardan aşağı görüp nefsine güveni yitirmesindendir. Artık bu yanlış görüşe son vermek, Türklüğümüzü bütün asalet ve necabeti ile tanıtmak gerekmektedir dedim ve o andan beri inandığım bu gerçeğe bütün Türklerin inanmasını, bununla övünüp kendine güvenmesini ülkü bildim."*[12] şeklinde ifade etmektedir. Bununla birlikte Türk Tarih Tezi, ortaya çıktığı süreçte Almanya'da görülen ırk üstünlüğü yerine Avrupa'da hâkim olan ırksal köken üzerinde durduğu görülmektedir.

"*Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürüdür*" diyen Atatürk, Türk Tarih Kurumu (TTK), Türk Dil Kurumu (TDK), Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi (DTCF) gibi kurumları Türk kültürünün eksenini oluşturmakla sorumlu kılmıştı[13]. Atatürk ilk iki kurumun verimli çalışması ayrıca eleman ihtiyacının karşılanması için üçüncü kurumu hayata geçirmişti. Nitekim Başvekâlet raporunda, fakültenin kuruluş amacı, "*Türk kültürünü bilgi metoduyla ele alacak araştırma kurumu açığını kapatmak diğer taraftan orta öğretim kurumlarına milli dil ve tarihimizi ilmi ve yeni anlayışa göre yetiştirecek öğretmenleri temin etme*"[14] olarak ifade edilmişti. Diğer taraftan Atatürk dönemi tarih tezi ve milli tarih anlayışı doğrultusunda yapılanlara bakıldığında Türk Tarihi'nin İslam öncesi döneme uzanışı ve sürekliliği, Anadolu'yu merkeze alma çabası karşımıza çıkmaktadır.

Atatürk döneminde her seviyedeki eğitim kurumları eliyle Türk toplumuna ulaştırılan Türk Tarih Tezi, İnönü döneminde yerini Hümanizma anlayışına bıraktı. Bu anlayışın söz konusu dönemde Türk halkına ulaştırılması noktasında Köy Enstitüleri bir araç görevi gördü. Bu çalışmada Türkiye'nin 1940'lı yıllarda köyü ve köylüyü dönüştürmeyi amaçlayan Köy Entitüsü denemesi ve bu bağlamda Tarih Öğretimi ele alınmıştır. Söz konusu denemede Tek Parti yönetimi ideolojik hedeflerinin yanı sıra, belirli iktisadi, kültürel ve toplumsal hedefler gütmüştür. Uygulamalı eğitim sistemine dayalı olan enstitülerde hedef, köy çocuklarının eğitilmesi olmuştur. Bu sebeple bu okullarda tarih öğretimine ayrı bir önem verilmiştir. Çünkü geleceğin öğretmenleri ülkenin tüm köy okullarına ulaşacak ve oralarda geleceğin nesillerine ulus bilincini tarih dersiyle aşılayacaklardır. Çalışma hazırlanırken kaynakçada gösterilen çalışmalardan faydalanılmış bunlardan elde edilen veriler analiz edilmeye çalışılmıştır.

1.İSMET İNÖNÜ DÖNEMİNDE TARİH ANLAYIŞI

[10]Halil Berktay, **Cumhuriyet İdeolojisi ve Fuat Köprülü**, Kaynak Yayınları, İstanbul, 1983, s. 48.

[11]Türk Tarih Tezi, Batı'ya karşı mücadelesini kazanan insanların Anadolu'ya tutunma, bu topraklarda yaşayan insanların geçmişine gönderme yaparak uygar kimliğini kanıtlama ve çağdaşlığa açılım özlemini de ifade etmekteydi. Zafer Toprak, **Darwin'den Dersim'e Cumhuriyet ve Antropoloji**, Doğan Kitap, İstanbul, 2012, s.204; Mesut Çapa, "Cumhuriyetin İlk Yıllarında Tarih Öğretimi", Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, S: 29-30, Mayıs-Kasım 2002, s. 45-54.

[12]Sadi Borak, **Atatürk'ün Resmi Yayınlara Girmemiş Söylev Demeç Yazışma ve Söyleşileri**, Kaynak Yayınları, İstanbul, 1997, s. 244.

[13]Mustafa Oral, **Türkiye'de Romantik Tarihçilik**, Asil Yayınları, Ankara, 2006, s. 156; Nuri Köstüklü, **Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Araştırmaları I**, Çizgi Kitabevi, Konya, 2013, s. 344-346.

[14]Azmi Süslü, **Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin 50 Yıllık Tarihi**, DTCF Yay., Ankara, 1986, s. 10.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk 10 Kasım 1938'de ölümü ülkede yeni bir dönemi başlattı. Atatürk'ün vefatı ile sadece Cumhurbaşkanlığı değil aynı zamanda CHP Genel Başkanlığı sorunu da oluştu. Bu süreçte ilk olarak Cumhurbaşkanı seçimi yapıldı. 1937 sonbaharından itibaren siyasi inzivaya çekilen İsmet İnönü, Cumhurbaşkanı adayı gösterildiği TBMM'den 348 oyun tamamını alarak Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci Cumhurbaşkanı seçildi. Bundan kısa süre sonra toplanan CHP olağanüstü kurultayı parti tüzüğünün 2. , 3. ve 4. Maddelerini değiştirerek Atatürk'ü "*Ebedi Şef*" olarak ilan ederken İnönü'yü de, "*Değişmez Genel Başkan*" ve "*Milli Şef*" olarak kabul etti.

Bu şekilde Cumhurbaşkanı seçilen İnönü, ilerleyen süreçte ülke ve dünya şartlarını kendi otoritesini artırma yönünde kullandı. Bu anlayışın gereği olarak İnönü kısa süre sonra, "*Atatürk'ün adamları*" olarak nitelenen (Şükrü Kaya, Tevfik Rüştü Aras vb.) isimleri siyaset sahnesinin dışına iterken Hasan Ali Yücel, Refik Saydam, Şükrü Saraçoğlu vb. isimleri de siyaset sahnesine aldı ve onları süreçte yükseltti[15]. Diğer bir deyişle Cumhurbaşkanı İnönü, kendi politikasını uygulayacak sadık bir çevre ortaya çıkardı ve bu kadro ile ülkeyi 1939-1950 yılları arasında yönetti.

Diğer taraftan Milli Şef/İnönü döneminde Atatürk'ün ortaya koyduğu temel yaklaşımlar korunmakla birlikte eğitim-kültür politikasında yeni yaklaşım hayata geçirildi. Söz konusu dönemdeki politikanın temel belirleyicisi Cumhurbaşkanı İnönü olurken, ülkenin gelişmesi/kalkınmasının ancak Batılılaşma ile sağlanacağı, bunun içinde Batı kültür kaynaklarına inilmesi gerektiği şeklinde bir anlayış kendini Batıcılık/Hümanizma olarak dile getirdi. Söz konusu anlayış antik Yunan ve Latin kültürünü esas aldı[16]. Bu anlayışın sonucu olarak Türk Tarih Tezi ile olan bağlantı tam kopmasa da Türk medeniyeti anlayışı, yerini dünya medeniyeti ve Anadolu coğrafyası eksenli bir medeniyet anlayışına bıraktı. Diğer bir deyişle Tarih öğretiminde "*Orta Asya*" ekseni artık "*Anadolu*" eksenli bir nitelik kazanmaya başladı[17].

Hasan Ali Yücel'in Milli Eğitim Bakanı olmasıyla birlikte, "*Devlet eliyle Hümanizm*" devri başladı. Hümanist eğitim anlayışına göre, eğitimin merkezine Tanrı yerine insan geçmektedir. Otoriter eğitim yerine bireysellikten güç alan yeni bir eğitim sistemi oluşturulmalıdır. İnsani değerlerin ön plana çıkacağı bu eğitim sisteminde, öğretmen-öğrenci arasında şiddete dayalı her türlü davranış yasaklanacaktı[18]. Bununla birlikte bu devrin ortaya çıkmasında iç ve dış sebepler olduğu görülmektedir. İkinci Meşrutiyet döneminde Yahya Kemal Beyatlı, Yakup Kadri Karaosmanoğlu gibi isimler tarafından öncülüğü yapılan Nev Yunanilik/Havza Edebiyatı anlayışı Atatürk döneminde Kazım Nami Duru, Esat Adil Müstecaplıoğlu, Nurullah Ataç, Hilmi Ziya Ülken gibi isimlerce savunularak bir fikri birikim oluşturmuş ve iç sebep olmuştur. Batı Avrupa'da 1930'larda ortaya çıkan hümanizma hareketi, pozitivizme ve hümanizme eğilimli Alman bilim insanlarının Türkiye'ye gelmesi gibi gelişmeler ise dış sebepleri oluşturmuştur[19].

[15]Murat Karataş, "Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün İkinci Dünya Savaşı Arifesinde İç Siyasette Birlik Oluşturma Çabası Üzerine Bir Değerlendirme", **5. Tarih ve Kültür Kongre Kitabı** (17 Ağustos 2021 Ankara, Türkiye), (Ed. Dr. Öğ. Üy. Mehmet Ali Türkmenoğlu), İksad Yayınevi, Ankara, 2021, s. 93-95.

[16]Hümanizma, her şeyin insanla kuşatılması ve insanla sınırlandırılması, diğer yönüyle merkeze insanın konulması, ölçünün insan olması, aşkınlığın reddedilmesi, insanüstü bir şey kabul edilmemesi, akılcılıkla izdivaç ve bazen de tabiatçılığa sığınma ve bütün bunların evrensellik ilkesine uygun götürülmesidir. Yümni Sezen, **Hümanizm ve Atatürk Devrimleri**, Ayışığı Kitapları, İstanbul, 1997, s. 25.

[17]Ahmet Şimşek-Fatih Yazıcı, "Türkiye'de Tarih Öğretiminin Dünü Bugünü", TYB Akademi, Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi, Y: 3, S: 8, Mayıs-2013, s. 17; Orhan Türkdoğan, **Kemalist Sistem Kültürel Boyutları**, Alfa Yayınları, İstanbul, 1999, s. 357-358.

[18]Kemal Aytaç, **Avrupa Eğitim Tarihi**, M.Ü İlahiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1998, s. 100.

[19]Suat Sinanoğlu, **Türk Hümanizmi**, Cumhuriyet, İstanbul, 1999, s. 11; Bu dönemde Avrupa'da gelişen hümanizma hareketinin üç temel özelliği bulunmaktaydı: Akla ve bilime dayalı düşünce, savaş ve ırkçılık karşıtlığı ile otoriter ya da totaliter tek parti sistemlerinin eleştirisi idi. Işıl Çakan Hacıibrahimoğlu, **Cumhuriyet ve Hümanizma Algısı**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2012, s. 83-88.

Hümanizma anlayışına göre ülkede devrimler, farklı alanlarda değişimi doğurdu. Ancak yapılan değişimler, düşünce alanında da hayata geçirilmezse süreç içinde geriye gidiş hali görülecektir. Bu nedenle toplum zihinsel anlamda bir değişim yaşamalı ve batı düşüncesi toplumun bilinç dünyasına dâhil edilmelidir. Türk insanının Batı'nın ve Doğu'nun klasik eserleriyle buluşmasını hedefleyen hümanizma hareketinin bir ayağı tercüme hareketi olurken bir diğeri de liselerde Klasik Kol/Latince öğretilmesi oldu[20].

Diğer taraftan 1940-1950 yılları arasındaki çeviri faaliyetlerine bakıldığında, Fransız klasiklerinin en fazla sayıda (184 tane) olduğu bunu sırasıyla Alman klasiklerinin (72 tane), Yunan klasiklerinin (68 tane), Rus klasiklerinin (63tane), Şark-İslam klasiklerini (28 tane) izlediği görülmektedir. Buna ek olarak 1944-1946 yılları arasında sırasıyla 104, 129, 154 klasik çevirisi gerçekleşirken, bu sayı 1947'de 63'e, 1950'de ise 48'e gerilemiştir[21].

Bütün bunlardan hareketle İnönü döneminde, Atatürk dönemindeki yaklaşımdan farklı olarak Batı medeniyetinin üstünlüğünün kabul edildiğini söylemek mümkündür. Batı medeniyetiyle Anadolu kökeni üzerinde özdeşlik kurulmaya çalışılan bu dönemde Yunan-Roma medeniyetlerini öğrenerek Batı kültürünü özümsemek ve onlar gibi hümanizmayı gerçekleştirmek amaçlanmıştır. Söz konusu dönemde ders kitaplarındaki değişim, 15-21 Şubat 1943 tarihlerinde toplanan İkinci Maarif Şurasında "*Garp Medeniyeti ile olan alâkalarımız dolayısıyla garp milletleri tarihi üzerinde durmalıyız*" şeklindeki ifadede açıkça dile getirilmiştir[22]. Bu politika doğrultusunda 1947'de yazılan tarih kitabı aralıksız bir şekilde 1976 yılına kadar okutulmuştur. Demokrat Parti (DP) ve 27 Mayıs 1960 darbesi sonrasında var olan politikada bir değişiklik oluşmamıştır. Batı'yla yakınlaşma düşüncesinin devamlılık göstermesi bu durumun temel sebebi olarak görülebilir. Bu durumun okul düzeyinde ortaya çıkardığı sonuçlardan biri, lise 1. Sınıf tarih programının hemen hemen tamamına yakınının Yunan-Roma medeniyetlerine ayrılması olmuştur[23].

2.KÖY ENSTİTÜLERİ'NİN AÇILIŞI VE AMAÇLARI

Köy Enstitüleri dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel ve İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç'un yoğun gayreti ayrıca Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün özel ilgisi sonucunda 17 Nisan 1940 tarihinde 3803 sayılı "*Köy Enstitüleri ve Köye Lüzumlu Sanat Erbabı Yetiştirme Kanunu*" ile kuruldu[24]. Söz konusu kanununda; Köy öğretmeni ve köye yararı olabilecek meslek erbabı yetiştirmek üzere, ziraat işlerine elverişli toprağı olan yerlerde Milli Eğitim Bakanlığınca Köy Enstitüleri'nin açılacağı ifade ediliyordu. Ayrıca enstitülerden mezun olan öğretmenler, görev yaptıkları yerlerde eğitim ve öğretim faaliyetlerine ek olarak ziraat işlerinin yapılması için modern yöntemleri kullanarak köylüye örnek oluşturacak atölye, bağ ve bahçe gibi unsurlar meydana getirecekti. Yine kanununda söz konusu okulların insan kaynağı ve nitelikleri açıkça belirtilmişti. Buna göre okullara öğrenci; enstitüye bağlı bölge köylerinden, çiftçi ailelerinin çocukları içerisinden, 10-15 yaşları arasında, sağlık problemi olmayan, evli ya da nişanlı durumda bulunmayan, köy ilkokulu mezunu olan erkek-kız öğrenciler arasından seçilecekti. Öğrenim süresi 5 yıl olan enstitülerde öğrenciler kültür dersleri, tarım dersleri ve çalışmaları ile teknik dersleri ve çalışmaları başlıkları altında yoğun bir eğitime tabi olacaktı. Ayrıca 3803 sayılı kanuna göre köy enstitülerine aşağıdaki okulları

[20]Seçkin Çelik, **İnönü Döneminde Kemalizm**, Kırmızı Kedi Yayınevi, İstanbul, 2021, s. 447-450.
[21]Ferit Ragıp Tuncor, **Milli Eğitim Yayınları Bibliyografyası (1923-1985**), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1989.
[22]Ahmet Vurgun, **Milli Tarih Nedir?** , Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul, 2016, s. 89-90.
[23]Etıenne Copeaux, **Tarih Ders Kitaplarında (1931-1993) Türk Tarih Tezinden Türk-İslam Sentezine**, (Çev. Ali Berktay), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1998, s. 80.
[24]Kanunun resmi gerekçesi, Türkiye'de 1935 sayımına göre erkeklerin sadece %23'ünün, kadınların ise %9'unun okuma yazma biliyor olması ve kırsal kesimde toplumsal değişimi sağlayacak liderlere ihtiyaç duyulması idi. Bununla birlikte teklif, TBMM'de 278 oyla kabul edilirken 148 milletvekilinin oylamaya katılmaması Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) içerisindeki örtülü muhalefeti ortaya çıkarmıştı. Öyle ki toprak ağası olan Eskişehir Milletvekili Emin Sazak teklife "*evet*" derken İstanbul Milletvekili Kazım Karabekir ise, köy-kent ayrımının derinleşeceğini gerekçe göstererek "*hayır*" oyu kullanmıştı. Rıdvan Akın, **Türk Siyasal Hayatı (1908-2000**), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 320.

bitirenlerin atanacağı belirtilmişti. Bunlar; yüksekokul ve üniversite fakültelerinden mezun olanlar, Gazi Eğitim Enstitüsü mezunları, Öğretmen Okulu mezunları, Ticaret Lisesi ve Orta Ziraat Okulu mezunları, Erkek Sanat Okulu ve Kız Enstitüsü mezunları, Köy Enstitüsü mezunları ve İnşaat Usta Okulu mezunlarıdır. Bunlardan başka her türlü Teknik Meslek Okulu mezunları da köy enstitülerine öğretmen olarak atanacaktı. Yine uzman işçiler enstitüde gündelik ya da aylık ücretle usta öğretici olarak çalışabileceklerdi[25]. Kanun metnine bakıldığında, köy çocuklarının bilimsel metotlarla üretim konusunda eğitilmelerini sağlamak üzere hem eğitim hem de üretim faaliyetlerinde rehberlik edecek öğretmenlere sahip, devlet bütçesine ciddi yük getirmeyecek, köy içinde kendi kendini çevirebilen ve hızlı sonuç veren bir sistemin öngörülmektedir.

Köy Enstitülerinin kuruluşunda köy-kent farkının ortadan kaldırılmasından ziyade her iki yaşam alanının kendi şartları içinde varlıklarını devam ettirerek ortak ideallere bağlanması hedeflendi. Bu anlamda köyden şehre akın akın göç edilmesini önlemede amaçlandı[26]. Köy Enstitüleri ile kısa zamanda ve çok sayıda öğretmen yetiştirerek devlet bütçesine yük bindirmeden köyün eğitim sorununu çözmek amaçlandı. Yine Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Köy Enstitüleri ile çok sayıda, köy yaşamını tanıyan, köylüye önderlik edebilecek partinin ilerideki atılımlarını destekleyecek ve bu konuda yol gösterebilecek öğretmenler yetiştirmeyi ayrıca toprak reformuna destek olacak önderlerini oluşturmayı hedefledi[27]. Bu anlamda Kayalının da ifade ettiği gibi Köy Enstitülerini tipik tek parti dönemi kurumları olarak ifade etmek mümkün olup bu durum onun çok partili hayata geçiş sonrasındaki varlığını da doğrudan etkilemiştir[28].

3803 sayılı kanundan iki yıl sonra 19 Haziran 1942 tarihinde 4274 sayılı "*Köy Okulları ve Köy Enstitüleri Teşkilat Kanunu*" ile de köy okullarının ve köy enstitülerinin teşkilatlanma esasları belirlendi. Kanun çerçevesinde ilk olarak ülkenin 11 farklı noktasında köy enstitüsü açılırken 1937-1938 döneminde açılan 3 öğretmen okulunun da enstitüye çevrilmesiyle sayı 14 oldu. 1948'e gelindiğinde ülke genelinde enstitü sayısı 21'e ulaştı[29]. Buna ek olarak 1942-1943 eğitim-öğretim yılıyla birlikte Köy Enstitülerinde ihtiyaç duyulan öğretmenleri yetiştirmek amacıyla Hasanoğlan Köy Enstitüsü bünyesinde Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü kuruldu. Eğitim süresi 3 yıl olan Yüksek Köy Enstitüsü; bölge okullarının öğretmen ve başöğretmenleri ile gezici başöğretmenlerini, köy okulları müfettişlerini yetiştirmek, köy okulları ve Köy Enstitüleri ile ilgili bilimsel araştırmalar ve deneyler yapmakla yükümlüydü. Bu kurum Ocak 1945'ten itibaren, 3 ayda bir, Köy Enstitüleri Dergisi'ni çıkardı[30]. Bu kurumun ortaya çıkmasıyla birlikte artık Köy Enstitüleri kendi öğretmenlerini yetiştirecek düzeye ulaştı. CHP'nin fırsat eşitliği temelinde kurduğu 21 köy enstitüsü ile Türkiye Coğrafyasının tamamını kucaklamayı ayrıca tarımsal kalkınmayı köy eğitimi meselesi üzerinden çözmeyi amaçladığını söylemek mümkündür.

Köy Enstitüleri yalnızca köye öğretmen yetiştirmeyecekti, bu kurumlar aynı zamanda köyün şiddetle ihtiyaç duyduğu sağlıkçıyı ve tarımcıyı da yetiştirecek ayrıca köyü 20. Yüzyılın bilim ve teknolojisine, uygulama düzeyine dâhil edecekti. Bu anlamda tek değil, çok amaçlı diyeceğimiz bu okullar kendilerine ait arazilerde kuruldukları bölgenin tarımsal ürün özelliklerine dönük uygulamalı modern tarım metotlarıyla üretim

[25]Ali Ata Yiğit, **İnönü Dönemi Eğitim ve Kültür Politikası**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1992, s. 82-86; Niyazi Altunya, **Köy Enstitüsü Sistemi**, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2010, s. 15-17.
[26]Sezgin Çelik, **İnönü Döneminde Kemalizm**, Kırmızı Kedi Yayınevi, İstanbul, 2021, s. 225.
[27]Cemil Koçak, **Türkiye'de Milli Şef Dönemi (1938-1945)**, C: 2, İletişim Yayınları, İstanbul, 2010, s. 122; Köy enstitülerinin pratiğini yapan Tonguç, "*Köyü kalkındırmayı değil, kendi unsurlarıyla içinden canlandırmaya çalışmak ve bilinçlendirmek"* olarak gördüğü enstitülerin amacını *"Büyük ölçüde güçlü vatandaş, yani sosyal bilinçte insan ve memleketin siyasal, ekonomik ve kültürel hayatının gelişmesine katılacak, yani doğanın bütün güçlerine tutsak değil, egemen olabilecek bir güçte iş adamı yetiştirmek olmalıdır. Bizi bu amaca götürecek, okulda kitap öğretimi değil, iş eğitimi olacaktır.*" şeklinde ifade etmektedir. İsmail Hakkı Tonguç, **İş ve Meslek Terbiyesi**, Kitap Yazanlar Kooperatifi, Ankara, 1933, s. 154.
[28]Kurtuluş Kayalı, **Türk Düşünce Dünyasında Yol İzleri**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2001, s. 199-209.
[29]Nevzad Ayas, **Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi Kuruluşlar ve Tarihçeler**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1948, s. 345.
[30]Mustafa Gazalcı, **Köy Enstitüleri Sistemi: Mezunları Üzerine Bir Araştırma**, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2015, s. 38.

yapacaktı. Örneğin; Kırklareli Kepirtepe Köy Enstitüsü ayçiçeği, Aydın Ortaklar Köy Enstitüsü pamuk ve incir, Kars Cılavuz Köy Enstitüsü arıcılık ve bal, Isparta Gönen Köy Enstitüsü elma ve gül ve Trabzon Beşikdüzü Köy Enstitüsü balıkçılık üretimi yapıyordu. Kartoğlu'nun da ifade ettiği şekliyle Köy Enstitüleri "*Kırsal alanı kalkındırma, Türk insanına ulusal bilinç kazandırma, Türk insanını ulusal hedeflerin dayanağı haline getirme noktasında belli düzeyde bilgi ve beceri sahibi kılma*"[31] amacı gütmüştü. Bu amacı yerine getirirken de yöntem olarak amaç için liderlik yapacak insan malzemesini yine köyden seçip ve bu çevrede yetiştirmeyi benimsemişti.

3. KÖY ENSTİTÜLERİNDE TARİH EĞİTİMİ

Türkiye'nin 1940'lı yıllarda eğitim alanındaki özgün çabası olan Köy Enstitüleri'nin ilk programı 1943 yılında, ikincisi ise 1947 yılında oluşturulmuştur. 1943 yılında hazırlanan öğretim programında temel ilke iş eğitimi ya da yaparak-yaşayarak öğrenme olmuştur. Bu programa göre Köy Enstitülerinde 5 yıllık süreçte 114 hafta kültür derslerine, 58 hafta teknik dersler ve çalışmalarına, 58 hafta ziraat dersleri ve çalışmalarına, 30 hafta da tatillere ayrılmıştır. Bu durum yıllık ders saati dağılımına göre olurken Kültür dersleri içerisinde yer alan Tarih dersi de; birinci ve ikinci sınıfta 2, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıflarda 1'er saat olmak üzere 5 yılda toplam 322 saat olarak yer bulmuştur[32].

Yatılı eğitim veren Köy Enstitülerinde tarih eğitimi, ilk kez 1943 programında düzenlenmiş daha sonra 1947'de yapılan program değişikliği ile yeni halini almıştır. 1943 öğretim programında yer alan tarih dersinin amaçların dört maddede özetlemek mümkündür

- Öğrenciyi bulunduğu çevrenin tarihi eser ve olayları ile temasa geçirerek onlara, bu olayları ortaya çıktığı zaman ve şartlar içinde inceleterek öğrenciye tarihi zaman, fikir ve kavrayışı vermek,
- Öğrencide ait olduğu ulusun ve insanlığa hizmeti dokunmuş ulusların fedakârlık ve kahramanlıklarını tanıtmak,
- Öğrenciye, Türklerde ve onların ilişkide bulundukları uluslarda; devlet teşkilâtının ana yapısını, ekonomi ve teknik evrimin kendiliğini, tarihsel zamanların karakteristik olaylarını öğreterek onların bilgilerini artırmak ve ulusal duygularını kuvvetlendirmek,
- Tarihsel olaylarla ilgili kurumların evrimlerini ve bozuluşlarının sebeplerini öğrencilere inceletmek ve onları kazandıkları bilgilerle, toplulukların yapılarını kavrayabilecek duruma getirmek[33].

Yukarıda verilen amaçlar incelendiğinde ilk amaç ile öğrenciye; yakın çevreden hareketle, geçmişe ait olay, olgu ve eserlere tarih ilminin bakış açısıyla bakma becerisi kazandırmak istenilmiştir. İkinci amaç ile öğrenciye ait olduğu ulusun fedakârlık ve kahramanlıklarını tanıtmak istenirken, aynı zamanda diğer ulusların da fedakârlık ve kahramanlıklarından bahsedilerek ilgili amaca evrensel bir boyut da verilmiştir. Üçüncü amaç ile öğrenciye Türklerin ve diğer milletlerin kendilerine özgü kültürel özellikleri ayrıca medeniyetlerinin temel niteliklerini kavratmak hedeflenmiştir. Dördüncü ve son amaç ile öğrenciye tarihsel olaylarla ilgili kurumların evrimi üzerinden toplumun yapısını kavratmak amaçlandığı görülmektedir[34]. Bütüncül olarak değerlendirmek gerekirse söz konusu dönemde Tarih dersinin, Türk Tarih Tezine çokta aykırı hedefler gütmediğini söylemek mümkündür. Bu doğrultuda Türk ulusuna ve Türklerin köklü bir

[31]Murat Katoğlu, "Cumhuriyet Türkiye'sinde Eğitim, Kültür, Sanat", **Türkiye Tarihi 4: Çağdaş Türkiye (1908-1980)**, (Yay. Yön. Sina Akşin), Cem Yayınevi, İstanbul, 1989, s. 406.
[32]Nurgül Koç, **Türk Kültür Tarihi İçinde Köy Enstitüleri**, Ege Üniversitesi, (Basılmamış Doktora Tezi), İzmir, 2007, s. 224-227.
[33]Esra Mindivanlı Akdoğan, **Köy Enstitülerinde Eğitim Anlayışı ve Tarih ve Yurttaşlık Bilgisi Öğretimi**, Atatürk Üniversitesi (Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum, 2016, s. 119.
[34]Selami Çelik, **Köy Enstitüleri Kültür Derslerinde Türk Kültürü ve Türk Milliyetçiliği**, Giresun Üniversitesi (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Giresun, 2019, s. 63-65.

geçmişe sahip olduklarına dönük vurguların, öğrencide milletine bağlılık yaratmayı amaçladığı değerlendirmesi yapılabilir.

Diğer taraftan 1943 ve 1947 öğretim programları karşılaştırmalı olarak incelendiğinde, belirgin farklılıkların olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmada en önemli neden çok partili hayata geçiş sonrasında enstitülerin yönetici kadrolarında değişikliğe gidilmesi olmuştur. Söz konusu kadrolardaki değişiklik kısa süre içinde kendini öğretim programlarına da yansıtmıştır. Bu noktada birkaç örnek vermek gerekirse 1943 öğretim programında "*Öğrenciyi bulunduğu çevrenin tarihi eser ve olayları ile temasa geçirerek onlara, bu olayları ortaya çıktığı zaman ve şartlar içinde inceleterek öğrenciye tarihi zaman, fikir ve kavrayışı vermek*" tarzında ifade edilen amaç, 1947 öğretim programında yer almamıştır. Aynı şekilde 2. , 3. , 4. , 5. Sınıf müfredatında değişikliğe gidilmiştir. Bu noktada örneğin 1943 öğretim programında yer almayan "*Anadolu Beylikleri ve Uygarlıkları*" konusu 1947 öğretim programında yer almıştır.

Her iki öğretim programları arasında önemli farklılıklardan birisi de kullanılan dildeki değişiklik olmuştur. Bu noktada 1943 öğretim programında "*öğrenci*" ve "*ulus*" kavramları yer alırken, bu kavramlar yerine 1947 öğretim programında eş anlamlıları olan "*talebe*" ve "*millet*" kavramları yer almıştır[35]. Kanaatimizce bu değişiklikleri basit birer eş anlamlı kelimelerin değişimi olarak görmemek gerekir. Her şeyden önce bu değişim öğretim programlarını hazırlayan iki farklı dünya görüşünün eş anlamlı kelimeler üzerinden kendini ifade etme çabası olup bu durum ilerleyen zamanda da devam etmiştir.

Dünya, İkinci Cihan Harbi sonrasında ABD ve SSCB ekseninde iki kutuplu bir hal aldı. Bu süreçte SSCB'nin Türkiye'den toprak talepleri ülkeyi yönetenlerin dış siyasetinde ciddi bir kırılmaya sebep oldu. SSCB'ye dönük güvenlik kaygısının merkeze oturduğu bu siyaset anlayışı ABD ekseninde ülkenin güvenliğini sağlama anlayışı olarak kendisini gösterdi. Soğuk savaş sürecinde SSCB'ye karşı batının ileri karakolu durumunda olan Türkiye'de antikomünizm hayatın her alanını etkisi altına aldı. Bu noktada din ya da dini söylem toplum hayatında daha belirgin bir durum kazandı. Yukarıda ifade edilen "*ulus*" yerine "*millet*" kavramının kullanılması gibi 1943 öğretim programında 2. Sınıfta verilen İslam Tarihi konusunda İslam dininin peygamberinden "*Muhammet*" diye bahsedilirken, 1947 öğretim programında "*Hazreti*" kelimesi kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte 1947 öğretim programında öğrencilerin Kemalist ilkeler doğrultusunda yetiştirilmesi için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği yönünde bir vurguda dikkat çekmektedir[36].

Köy Enstitülerinde tarih dersinin nasıl işlendiğine bakıldığında karşımıza enstitüden enstitüye ayrıca dersi veren öğretmene göre farklılık olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte derslerde harita kullanılması, öğrenciye kümeler şeklinde sorumluluk verilmesi (öğrenci merkezli), sonraki haftanın konusunun hangi grup tarafından verileceğinin belirtilmesi (hazır bulunma düzeyini artırıcı), sınavların bilgi yanında yorum gerektiren sorular içermesi, yazılı ödev verilmemesi, tarihi yerlere geziler düzenlenmesi, kaynak eserlerin incelenmesi, araştırma eserlerinin incelenmesi, mahalli tarih yazımı, kaynak kişilerin dinlenmesi, okullarda müze kurulması ortak özellik göstermektedir. Özellikle iş eğitimi ilkesi doğrultusunda tarihi yerlere yapılan gezilerde öğrenciler Bursa, Edirne, Konya, Sivas vb. şehirlerdeki Osmanlı, Roma, Selçuklu eserlerini görme fırsatı bulmuşlardır. Bugün tarih öğretiminin en önemli sorunu olan Tarih'e ilgisizlik belli bir ders kitabına bağlılık/farklı yorum veya ek bilgi için kitap dışına çıkılmaması, dersin hikâyeci yöntemle işlenmesi, olayların ya da olguların toplumsal temellerine inilmemesi, öğrencinin ezberlemeye teşvik edilmesi, harita vb. malzeme kullanımının yetersizliği gibi unsurlardan beslenmektedir[37]. Bu noktada Köy Enstitülerinde

[35]Gökhan Temel, **1940 – 1946 Döneminde Köy Enstitülerindeki Eğitim – Öğretim Uygulamaları ve Tarih Eğitimi**, Marmara Üniversitesi (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2010, s. 108.
[36]Gökhan Temel, **a.g.t**, s. 109.
[37]Salih Özbaran, **Tarih ve Öğretimi**, Cem Yayınevi, İstanbul, 1992, s. 90.

tarih dersinin günümüze göre Tarih dersine karşı ilgisizliği en alt düzeye indirme yönünde farklı uygulamaları devreye aldığını söylemek mümkündür.

SONUÇ

Köy enstitüleri denemesi, Türkiye'nin eğitim tarihinde kısa ömürlü bir uygulama olmasına rağmen, kuruluş mantığı, yetiştirilmek istenen insan malzemesi vb. nedenlerle, gerek döneminde gerekse de günümüzde olumlu/olumsuz tezlerin ileri sürüldüğü bir uygulama özelliği taşır. Bununla birlikte söz konusu deneme köyü kendi içinden çıkardığı insan malzemesiyle dönüştürmeyi amaçlamış bu anlamda demokratik, laik ve üretken bir ulus yaratmanın aracı olarak görülmüştür.

Köy enstitülerinde uygulanan eğitim yaklaşımı ele alındığında iş eğitimi ilkesinin merkeze alındığı görülmektedir. Söz konusu ilke, eğitimin hayata dönük ve işe yarar olmasını hedef almaktadır. Bu hedef doğrultusunda enstitülerde öğretim programı kültür dersleri (%50), teknik dersleri (%25) ve ziraat dersleri (%25) olmak üzere üç alanda eşit bir şekilde oluşturulmuştur. Buradan hareketle enstitülerin başında itibaren sadece bilgiye sahip birey yetiştirmeyi değil mezunlarının gideceği köyde, köylü için bir rol model olmasını hedeflediğini söylemek mümkündür.

Köy Enstitülerinde uygulanan 1943 ve 1947 öğretim programlarına bakıldığında birtakım davranışların kazandırılmasına öncelik verildiği görülmektedir. Bu noktada örneğin kitap okuma alışkanlığının kazandırılması, sporun hayatın bir parçası olarak algılanması, bir müzik aletinin icrası vb. durumlar mezun bir enstitülüde bulunması gerekliydi. Ayrıca dayağın ve cezanın olmadığı enstitülerde sorgulayıcı ve haklarını savunan bireyler ortaya çıkarmak istenmiştir.

Köy Enstitülerinde tarih programları Türk Tarih Tezinin etkisinin azaltıldığı Hümanizma anlayışına uygun hazırlanırken dersler Cumhuriyetçi, Lâik ve Milliyetçi bireyler yetiştirme amacı doğrultusunda işlenmiştir. Ancak Türk Tarih Tezinin etkisinin azaltıldığı Hümanizma doğrultusunda tarih eğitimi alan Köy Enstitüsü mezunlarındaki tarih bilinci üzerine yapılan araştırmalarda mezunların, Türk Tarih Tezinin ortaya koyduğu yaklaşımları sahiplendiği sonucu ortaya çıkmıştır. Buna karşın Hümanizma anlayışı doğrultusunda ortaya çıkan tarih yaklaşımının enstitü mezunları arasındaki etkisinin az olduğu görülmüştür[38].

Köy Enstitülerinde tarih dersinin nasıl işlendiğine bakıldığında karşımıza enstitüden enstitüye ayrıca dersi veren öğretmene göre farklılık olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte derslerde harita kullanılması, öğrenciye kümeler şeklinde sorumluluk verilmesi (öğrenci merkezli), sonraki haftanın konusunun hangi grup tarafından verileceğinin belirtilmesi (hazır bulunma düzeyini artırıcı), sınavların bilgi yanında yorum gerektiren sorular içermesi, yazılı ödev verilmemesi ayrıca tarihi yerlere geziler düzenlenmesi ortak özellik göstermektedir. Özellikle iş eğitimi ilkesi doğrultusunda tarihi yerlere yapılan gezilerde öğrenciler Bursa, Edirne, Konya, Sivas vb. şehirlerdeki Osmanlı, Roma, Selçuklu eserlerini görme fırsatı bulmuşlardır.

Diğer taraftan Köy enstitülerinde tarih ders kitaplarından ve mezunlarının anlattıklarından hareketle tarih derslerinde bağımsızlık, millet ve vatan sevgisi üzerinde yoğun olarak durulduğu ancak söz konusu konularda, din unsurunun hariç tutulup; dil, ırk, tarih, toprak olgularına dayalı olarak, Türkiye Cumhuriyeti merkezli bir eğitim-öğretim süreci işlediği görülmektedir[39].

KAYNAKÇA

1. Akdoğan, E. M. (2016). **Köy Enstitülerinde Eğitim Anlayışı ve Tarih ve Yurttaşlık Bilgisi Öğretimi**, Atatürk Üniversitesi (Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum.
2. Akın G. (1999). **Tonguç'un Kır Çiçekleri**, Güldikeni Yayınları, Ankara.
3. Akın, A. (2019). **Türk Siyasal Hayatı (1908-2000)**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
4. Altunya N. (2010). **Köy Enstitüsü Sistemi**, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul.
5. Ayas N. (1948). **Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi Kuruluşlar ve Tarihçeler**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1948

[38]Gökhan Temel, **a.g.t**, s. 121.
[39]Galip Akın, **Tonguç'un Kır Çiçekleri**, Güldikeni Yayınları, Ankara, 1999, s. 21.

6. Aytaç K. (1998). **Avrupa Eğitim Tarihi**, M.Ü İlahiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
7. Barkan, Ö. L. (1944)"Osmanlı İmparatorluğu'nun Teşekkülü Meselesi", Belleten, C: 8, S: 29, (II. Kanun 1944), s. 344-345.
8. Behar, B. E. (1996). **İktidar ve Tarih Türkiye'de "Resmi Tarih" Tezinin Oluşumu (1929-1937)**, Alfa Yayınları, İstanbul.
9. Berktay, H. (1983). **Cumhuriyet İdeolojisi ve Fuat Köprülü**, Kaynak Yayınları, İstanbul, 1983.
10. Borak S. (1997). **Atatürk'ün Resmi Yayınlara Girmemiş Söylev Demeç Yazışma ve Söyleşileri**, Kaynak Yayınları, İstanbul.
11. Çapa, M. (2002). "Cumhuriyetin İlk Yıllarında Tarih Öğretimi", AÜTİTE Atatürk Yolu Dergisi, S: 29-30, Mayıs-Kasım 2002, s. 39-55.
12. Çelik S. (2019). **Köy Enstitüleri Kültür Derslerinde Türk Kültürü ve Türk Milliyetçiliği**, Giresun Üniversitesi (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Giresun.
13. Çelik S. (2021). **İnönü Döneminde Kemalizm**, Kırmızı Kedi Yayınevi, İstanbul.
14. Copeaux, E. (1998). **Tarih Ders Kitaplarında (1931-1993) Türk Tarih Tezinden Türk-İslam Sentezine**, (Çev. Ali Berktay), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
15. Çelik, S. (2021). **İnönü Döneminde Kemalizm**, Kırmızı Kedi Yayınevi, İstanbul.
16. Gazalcı M. (2015). **Köy Enstitüleri Sistemi: Mezunları Üzerine Bir Araştırma**, Bilgi Yayınevi, Ankara.
17. Hacıibrahimoğlu, I. Ç. (2012). **Cumhuriyet ve Hümanizma Algısı**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
18. İnalcık H. (2009). **Atatürk ve Demokratik Türkiye**, Kırmızı Yayınları, İstanbul.
19. İnan, A. (1944) "Türk Tarih Kurumu'nun 1937'den 1943'e kadar Arkeolojik Çalışmaları Hakkında Asbaşkan Bayan Afet İnan'ın Raporu", **Belleten**, C: 8, S: 29, (II. Kanun-1944), s. 39.
20. Karal, E. Z. (2003). **Atatürk ve Devrim**, ODTÜ Yayıncılık, Ankara.
21. Karataş, M. (2021). "Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün İkinci Dünya Savaşı Arifesinde İç Siyasette Birlik Oluşturma Çabası Üzerine Bir Değerlendirme", **5. Tarih ve Kültür Kongre Kitabı** (17 Ağustos 2021 Ankara, Türkiye), (Ed. Dr. Öğ. Üy. Mehmet Ali Türkmenoğlu), İksad Yayınevi, Ankara, s. 93-95.
22. Katoğlu, M. (1989). "Cumhuriyet Türkiye'sinde Eğitim, Kültür, Sanat", **Türkiye Tarihi 4: Çağdaş Türkiye (1908-1980)**, (Yay. Yön. Sina Akşin), Cem Yayınevi, İstanbul, s. 393-502.
23. Koç N. (2007). **Türk Kültür Tarihi İçinde Köy Enstitüleri**, Ege Üniversitesi, (Basılmamış Doktora Tezi), İzmir.
24. Köstüklü, N. (2013). **Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Araştırmaları I**, Çizgi Kitabevi, Konya.
25. Oral, M. (2006). **Türkiye'de Romantik Tarihçilik**, Asil Yayınları, Ankara.
26. ---------- (2015). **Türk Ulusunun İnşası Ortak Tarih Söylemi**, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul.
27. Özbaran S. (1992). **Tarih ve Öğretimi**, Cem Yayınevi, İstanbul.
28. Paykoç F. (1998). "Tarih Öğretiminde Duyuşsal Alanın Rolü", **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları**, Haz. Salih Özbaran, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir.
29. Sezen, Y. (1997). **Hümanizm ve Atatürk Devrimleri**, Ayışığı Kitapları, İstanbul.
30. Sinanoğlu, S. (1999). **Türk Hümanizmi**, Cumhuriyet, İstanbul.
31. Süslü, A. (1986). **Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin 50 Yıllık Tarihi**, DTCF Yayınları, Ankara.
32. ---------- (1998). "Atatürk ve Tarih", **Atatürkçü Düşünce El Kitabı**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.
33. Şimşek A – Yazıcı F. (2013). "Türkiye'de Tarih Öğretiminin Dünü Bugünü", TYB Akademi, Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl: 3, S: 8, s. 9-32.
34. Tekeli İ. (1998). **Tarih Yazımı Üzerine Düşünmek**, Dost Kitabevi, Ankara.
35. Tekeli İ. – İlkin S. (1999). **Osmanlı İmparatorluğu'nda Eğitim ve Bilgi Üretim Sisteminin Oluşumu ve Dönüşümü**, TTK Yayınları, Ankara.
36. Temel G. (2010). **1940 – 1946 Döneminde Köy Enstitülerindeki Eğitim – Öğretim Uygulamaları ve Tarih Eğitimi**, Marmara Üniversitesi (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
37. Toprak, Z. (2012). **Darwin'den Dersim'e Cumhuriyet ve Antropoloji**, Doğan Kitap, İstanbul.
38. Tuncor, F. R. (1989). **Milli Eğitim Yayınları Bibliyografyası (1923-1985)**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
39. Türkdoğan, O. (1999). **Kemalist Sistem Kültürel Boyutları**, Alfa Yayınları, İstanbul.
40. Vurgun, A. (2016). **Milli Tarih Nedir?** , Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul.
41. Yiğit A. A. (1992). **İnönü Dönemi Eğitim ve Kültür Politikası**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.